

De negenjarige Oskar heeft zijn vader verloren bij de aanslagen op 11 september. Hij raakt verwickeld in een geheime zoektocht door New York om het slot te vinden dat past bij een mysterieuze sleutel die van zijn vader is geweest. Zo probeert hij betekenis te geven aan diens dood.

Jonathan Safran Foer (1977) studeerde filosofie aan Princeton. *Alles is verlicht* (2002), zijn debuutroman, is wereldwijd vertaald en werd bekroond met diverse prijzen. In 2005 verscheen *Extreem luid & ongelooflijk dichtbij*. Beide titels zijn internationale bestsellers.

'Alles is verlicht door het vuurwerk van Foers talent en schrijfkunst.' – *Trouw*

'Foers bravoure blijft opmerkelijk. Zijn combinatie van grenzeloos sentiment met zeggingskracht en waarachtig literair vermogen kom je niet zo vaak tegen.' – *NRC Handelsblad*

'Het kapitaal van Foer is onaanwijsbaar en geheim. Misschien is het zijn luidde, licht megalomane toon, die de meesterhand verraadt in een schrijverschap dat van nature over het vermogen beschikt te laten lachen en te ontroeren.' – *Vrij Nederland*

'Een vaak hilarisch, maar soms ook hartverscheurend boek.' – *de Volkskrant*

'Foers combinatie van absoluut bandeloze fantasie in vormen en plot enerzijds en ingeleefde, gemeende en vooral ingetogen emotie anderzijds maken *Extreem luid & ongelooflijk dichtbij* tot een onvergetelijke leeservaring.'

– *De Morgen*

Van Jonathan Safran Foer verscheen eveneens bij
Ambo|Anthos uitgevers

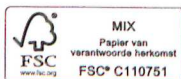
Alles is verlicht
Dieren eten

JONATHAN SAFRAN FOER

extreem LUID & ONGELOOFLIJK DICHTBIJ

Vertaald door
Gerda Baardman en
Tjadine Stheeman

Anthos|Amsterdam

Mijn innige dank gaat uit naar alle medewerkers van Houghton Mifflin. Jullie moedigden me aan om vooral mezelf te zijn, ook al stelde ik daar soms jullie moedergeduld mee op de proef. Ik ben blij deel te mogen uitmaken van jullie familie.

De brieven van bestaande personen in dit boek zijn geheel en al verzonnen,
hoe echt ze ook lijken.

ILLUSTRATIEVERANTWOORDING

p. i, 41, 65, 127, 148, 162, 228, 278, 279, 283 © 2005 Debra Melzer; p. ii, 180-181 © Marianne Müller; p. v, 115 © 2005 Christopher Moisan; p. 66 © The Scotsman/Corbis Sygma; p. 67 © Underwood & Underwood/Corbis; p. 68 © Stephen Waits; p. 69 © Peter Johnson/Corbis; p. 70 © Alison Wright/Corbis; p. 71, 74, 221 en 347-375 rechterpagina's bewerking van een foto van Lyle Owerko © 2001 Polaris; p. 72, 73 © David Ball/Corbis; p. 76 © Chang W. Lee/New York Times; p. 77 © Randy Faris/Corbis; p. 78 'Earliest Human Relatives' (American Museum of Natural History) © Hiroshi Sugimoto; p. 79 © ESA/CNES/Corbis Sygma; p. 101 © Alan Schein Photography/Corbis; p. 104, 308 © Kevin Fleming/Corbis; p. 107 © Palani Mohan/Corbis; p. 169 © Lester V. Bergman/Corbis; p. 206 © Ralph Crane/Time & Life Pictures/Getty; p. 259 videostill, met toestemming van WNYW Television/AFP/Getty; p. 264 © James Leynse/Corbis; p. 271 © Mario Tama/Getty Images North America/Getty; p. 313 © Philip Harvey/Corbis; p. 322 © 2005 Anne Chalmers; p. 338 © Rob Matheson/Corbis.

De vertalers ontvingen voor deze vertaling een werkbeurs
van de Stichting Fonds voor de Letteren

Eerste druk 2005
Zevenendertigste druk 2013

ISBN 978 90 414 2051 0
© 2005 Jonathan Safran Foer
© 2005 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers, Amsterdam,
Gerda Baardman en Tjadine Stheeman
Oorspronkelijke titel *Extremely Loud & Incredibly Close*
Oorspronkelijke uitgever Houghton Mifflin
Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam/Gray318
Omslagbeeld Motion Picture Artwork © 2011 Warner Bros. Entertainment Inc.
All Rights Reserved
Foto auteur © Grant Delin, Corbis Outline, TCS

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

Voor Nicole,
mijn idee van schoonheid

KRIJG nou wat...

Wat dacht je van een waterketel? Bijvoorbeeld eentje met een tuit die open- en dichtgaat zodra het water begint te koken, als een soort mond, en die leuke wijsjes kan fluiten, of Shakespeare kan citeren, of waarmee ik de slappe lach kan krijgen? Ik zou ook een waterketel kunnen uitvinden die voorleest met papa's stem, zodat ik erbij in slaap kan vallen, of een aantal ketels die het refrein van 'Yellow Submarine' zingen, een nummer van The Beatles, die ik geweldig vind, want insectenkunde is een van mijn *raisons d'être*, dat is een Franse uitdrukking die ik ken. Wat ook leuk zou zijn is om mijn anus te leren woordjes te zeggen als ik winden laat. Als ik extreem grappig uit de hoek wil komen, zou ik hem moeten leren om elke keer dat ik een verschrikkelijk harde scheet laat 'Was ik niet!' te zeggen. En als ik in de Spiegelzaal, die zich in Versailles bevindt, en dat ligt weer buiten Parijs, en Parijs ligt weer in Frankrijk, een verschrikkelijk harde scheet zou laten, moet mijn anus natuurlijk zeggen: *'C'en'était pas moi!'*

Of kleine microfoontjes? Stel dat iedereen een microfoontje inslikt waarmee het kloppen van het hart wordt versterkt en dat je dat dan hoort uit kleine luidsprekertjes die je in de zak van je overall kan stoppen. En als je 's avonds op je skateboard door de straat rijdt, hoor je iedereen's hartslag, en iedereen hoort die van jou, ongeveer zoals sonar. Er is wel iets bizars, ik vraag me namelijk af of alle harten precies tegelijk zouden gaan kloppen, net als vrouwen in één huis die op dezelfde dag ongesteld worden, dat weet ik toevallig, maar eigenlijk wil ik dat niet weten. Het lijkt me in ieder geval heel maf. Alleen de ziekenhuisafdeling waar baby's worden geboren zou klinken als een kristallen kroonluchter in een woonboot, omdat de baby's nog geen tijd hebben gehad hun hartslag op elkaar af te

stemmen. En bij de eindstreep van de marathon in New York City zou het als oorlog klinken.

En hoe vaak overkomt het je niet dat je er razendsnel vandoor wilt, alleen hebben mensen geen vleugels, nog niet althans, dus zat ik te denken aan een hemd van vogelzaad.

Enfin.

Drieënhalve maand geleden had ik mijn eerste jiu-jitsu-les. Om voor de hand liggende redenen was ik razend nieuwsgierig naar wat zelfverdediging inhield, en het leek mama een goed idee dat ik naast mijn tamboerijnspeel ook wat andere lichaamsbeweging kreeg, dus zo kwam het dat ik drieënhalve maand geleden mijn eerste jiu-jitsu-les had. We waren met veertien leerlingen en we hadden allemaal een cool wit pak aan. We oefenden hoe je moest buigen, en daarna moesten we allemaal in kleermakerszit op de grond gaan zitten, en toen haalde *sensei* Mark mij naar voren. 'Trap me in mijn kruis,' beval hij. Dat gaf me een ongemakkelijk gevoel. 'Excusez-moi?' zei ik. Hij ging wijdbeens staan en zei: 'Ik wil dat je me zo hard als je kunt in mijn kruis trapt.' Hij zette zijn handen in zijn zij, haalde diep adem en deed zijn ogen dicht, en op dat moment wist ik dat hij het meende. 'Jose,' zei ik tegen hem, en ik dacht bij mezelf: krijg nou wat... Hij zei: 'Vooruit, knul. Trap me keihard in mijn kruis.' 'Keihard in uw kruis trappen?' Hij stond zich met dichte ogen enorm te verkneukelen en zei: 'Het zou je niet eens lukken om me keihard in mijn kruis te trappen. Daar gaat het hier nou juist om. Dit is een demonstratie van hoe het goedgetrainde lichaam meegaat met een directe aanval. Kom op, trap me in mijn kruis.' Ik zei: 'Ik ben een pacifist,' en aangezien de meeste mensen niet weten wat dat is, draaide ik me om en legde aan de anderen uit: 'Ik vind niet dat je iemand in zijn kruis mag trappen. Nooit.' *Sensei* Mark zei: 'Mag ik je iets vragen?' waarop ik me weer omdraaide en zei: 'Dat hebt u dus net gedaan.' Hij vroeg: 'Is het jouw grote droom om ooit jiu-jitsu-meester te worden?' 'Nee,' antwoordde ik, hoewel het inmiddels ook niet meer mijn droom is om de juwelierszaak van mijn ouders over te nemen. Hij zei: 'Wil je weten hoe een jiu-jitsu-leerling een jiu-jitsu-meester wordt?' 'Ik wil alles weten,' antwoordde ik, hoewel dat inmiddels ook niet meer zo is. Hij zei: 'Een jiu-jitsu-leerling wordt een jiu-jitsu-meester als hij zijn meester in zijn kruis weet te trappen.' Ik antwoordde: 'Reuzeboeiend.' Drieënhalve

maand geleden had ik mijn laatste jiu-jitsu-les.

Ik zou heel graag willen dat ik mijn tamboerijn bij me had, want door alle gebeurtenissen ben ik nog steeds in mineur, en soms helpt het om een lekker ritme te trommelen. Het meest indrukwekkende nummer dat ik op mijn tamboerijn kan spelen is 'De vlucht van de hommel' van Nicolai Rimsky-Korsakov, toevallig ook de ringtone die ik heb gedownload voor mijn mobiel die ik heb gekregen na de dood van papa. Het is best knap dat ik 'De vlucht van de hommel' kan spelen want bij sommige delen moet je ongelooflijk snel roffelen, en voor mij is dat heel erg moeilijk, omdat ik nog niet zulke stevige polsen heb. Ron heeft aangeboden om een vijfdelig drumstel voor me te kopen. *Money can't buy me love*, uiteraard, maar ik wilde weten of het dan eentje mocht zijn met Zildjian-bekkens. Hij zei: 'Wat je maar wilt,' en toen pakte hij mijn jojo van mijn bureau en ging daarmee de hond uitlaten. Ik weet dat het aardig bedoeld was van hem, maar ik werd pijnlijk. 'Jojo moi!' riep ik en ik pakte hem af. Wat ik eigenlijk wilde zeggen was: 'Jij bent mijn vader niet, en dat zul je nooit worden ook.'

Is het niet ontzettend raar dat er steeds meer dode mensen bijkomen, terwijl de aarde even groot blijft, zodat er op een dag niet genoeg ruimte meer zal zijn om iedereen te begraven? Van mijn oma kreeg ik dit jaar voor mijn negende verjaardag een abonnement op *National Geographic*, die zij steevast 'de *National Geographic*' noemt. Verder kreeg ik een witte blazer van haar, want ik draag alleen maar witte kleren, maar hij zit me te ruim dus kan ik er nog een tijdje mee doen. En ik kreeg ook nog mijn opa's camera, die ik om twee redenen geweldig vond. Ik vroeg waarom hij hem niet had meegenomen toen hij bij haar wegging. Ze antwoordde: 'Misschien wilde hij dat jij hem kreeg.' Ik zei: 'Maar toen was ik nog mindertig jaar.' En zij zei: 'Evengoed.' Enfin, ik las iets heel interessants in *National Geographic*, namelijk dat er nu meer mensen leven dan er in de hele geschiedenis van de mensheid zijn doodgegaan. Met andere woorden: als iedereen op hetzelfde moment Hamlet wil spelen, zou dat gewoon niet kunnen omdat er niet genoeg schedels zijn!

En wat dacht je van ondergronds gebouwde wolkenkrabbers voor dode mensen? Die zitten dus onder de bovengrondse wolkenkrabbers voor levende mensen. Dan kun je honderd etages diep mensen begraven, en onder de levende wereld ontstaat dan een compleet dode wereld. Wat me ook

bizar lijkt is een wolkenkrabber die op en neer gaat terwijl de lift stil blijft staan. Dus als je naar de vijffennegentigste etage moet, dan druk je op het knopje met 95 en dan komt de vijffennegentigste etage naar je toe. Bovendien is het ook heel erg handig, want als je op de vijffennegentigste etage bent en een vliegtuig boort zich onder je in het gebouw, dan kan het gebouw je naar de grond brengen en blijft iedereen ongedeerd, ook al heb je die dag je vogelzaad-hemd thuis laten liggen.

Ik heb nog maar twee keer in m'n leven in een limousine gezeten. De eerste keer was vreselijk, ook al was het een geweldige limousine. Thuis mag ik geen tv kijken, en ook in een limousine mag ik geen tv kijken, maar toch was het cool dat er een ingebouwde tv in zat. Ik vroeg of we langs school konden rijden, zodat Tandpasta en de Minch me in een limousine zouden zien zitten. Mama zei dat de school niet op de route lag, en dat we niet te laat op de begraafplaats mochten komen. 'Waarom niet?' vroeg ik, mijns inziens een goede vraag want als je erover nadenkt, waarom niet? Inmiddels ben ik het niet meer, maar vroeger was ik atheïst, wat wil zeggen dat je niet gelooft in dingen die je niet kunt waarnemen. Ik geloofde dat als je dood was, je voor altijd dood was, en niets meer kon voelen, zelfs niet meer kon dromen. Niet dat ik nu wél geloof in dingen die je niet kunt waarnemen, want dat doe ik nog steeds niet. Maar ik geloof wel dat het allemaal uiterst ingewikkeld ligt. En bovendien gingen we hem niet echt begraven.

Ik vond het vervelend dat oma de hele tijd aan me zat, al probeerde ik mijn ergernis weg te stoppen. Daarom was ik maar voorin gaan zitten, en porde net zo lang in de schouder van de chauffeur tot hij me aankeek. 'Wat. Is. Uw. Benaming,' vroeg ik met een Stephen Hawking-stemmetje. 'Watte?' 'Hij wil weten hoe u heet,' zei oma vanaf de achterbank. Hij gaf me zijn kaartje.

Ik gaf hem mijn kaartje en zei: 'Gegroet. Gerald. Ik. Ben. Oskar.' Hij vroeg waarom ik zo praatte. Ik antwoordde: 'Oskars spraakcomputer is een microprocessor die is aangesloten op het zenuwstelsel. Een lerende computer. Hoe meer contact hij heeft met mensen, hoe meer hij leert.' Gerald zei: 'O,' en toen: 'Ké.' Ik kon niet zeggen of hij me leuk vond of niet, dus zei ik: 'Uw zonnebril kostte honderd dollar.' Hij zei: 'Honderdvijfenzeventig.' 'Kent u veel vieze woorden?' 'Een paar.' 'Ik mag geen vieze woorden

GERALD THOMPSON

Sunshine Limousine

voor personenvervoer in
Manhattan en directe omgeving

(212) 570-7249

zeggen.' 'Balen.' 'Wat is balen?' 'Iets vervelends.' 'Kent u shit?' 'Dat is toch een vies woord?' 'Niet als je chips zegt.' 'Dan misschien niet, nee.' 'Konsaliek m'n Balzac met chips.' Gerald schudde zijn hoofd en hij moest een beetje lachen, maar dat was positief, want hij lachte me niet uit. 'Ik mag niet eens afgelikte boterham zeggen,' zei ik tegen hem, 'behalve als ik een echte boterham bedoel die iemand heeft afgelikt. Coole autohandschoenen.' 'Dank je.' En toen bedacht ik iets, dus zei ik: 'Weet je, als limousines extreem lang waren, had je geen chauffeur meer nodig. Dan stap je gewoon achter in, loopt de limousine door en stapt er voorin weer uit, en dan ben je waar je wezen moet. Dus in dit geval zou de voorkant op de begraafplaats uitkomen.' 'En dan had ik nu naar de wedstrijd kunnen kijken.' Ik tikte hem op zijn schouder en zei: 'Als je in het woordenboek "lachen" opzoekt, staat er een foto bij van u.'

Achterin had mama iets in haar tasje. Aan haar gespannen armspieren zag ik dat ze het tegen zich aandrukte. Oma was witte wanten aan het breien, die waren dus voor mij, al was het buiten nog niet koud. Ik wilde mama vragen wat ze tegen zich aandrukte en waarom ze het verborgen moest houden. Ik weet nog dat ik dacht: ook al sterf ik van onderkoeling, die wanten doe ik nooit maar dan ook nooit aan.

'Trouwens, nu ik toch bezig ben,' zei ik tegen Gerald, 'ze zouden ook een ongelóóflijk lange limousine kunnen bouwen waarvan de achterkant begint bij de dinges van je moeder en de voorkant eindigt bij je grafsteen, dus zo lang als je hele leven.' Waarop Gerald zei: 'Maar als iedereen zo leefde,

zou je nooit meer contact hebben met een ander, of wel?' En ik zei: 'Nou en?'

Mama drukte het tasje tegen zich aan, oma breide en ik zei tegen Gerald: 'Ik heb eens een Franse kip een trap in zijn maag gegeven,' omdat ik hem aan het lachen wilde krijgen, want als ik hem aan het lachen kreeg, zou ik me niet meer zo in mineur voelen. Hij reageerde niet, waarschijnlijk omdat hij me niet hoorde, dus zei ik: 'Ik zei dus dat ik een Franse kip eens een trap in zijn maag heb gegeven.' 'Wat?' 'De kip zei "oeuf".' 'Wát zeg je?' 'Het is een mop. Wilt u er nog eentje horen, of hebt u oeuffe genoeg?' Hij keek in zijn spiegelte naar oma en vroeg: 'Waar heeft hij het over?' Ze antwoordde: 'Zijn opa hield meer van dieren dan van mensen.' Ik zei: 'Snappie? Oeuf?'

Ik schoof weer terug want het is gevaarlijk om te praten onder het rijden, vooral op de snelweg, en daar reden we op. Oma begon weer aan me te zitten, wat vervelend was, ook al wilde ik dat ik het niet erg vond. Mama zei: 'Schat?' en ik antwoordde: 'Oui,' en zij vroeg: 'Heb jij soms de reserve-sleutel van onze flat aan de postbode gegeven?' Ik vond het raar dat ze daar nu over begon, omdat het nergens op sloeg, maar ik dacht dat ze misschien een gespreksonderwerp zocht dat afweek van het voor de hand liggende. Ik zei: 'De postbode is een postbodin.' Ze knikte, tegen niemand in het bijzonder, en vroeg of ik de postbodin de sleutel had gegeven. Ik knikte bevestigend, omdat ik vóór HET gebeurde nog nooit tegen haar had gelogen. Daar had ik geen reden toe. 'Waarom heb je dat gedaan?' vroeg ze. Dus legde ik uit: 'Stan...' En zij vroeg: 'Wie?' En ik zei: 'Stan, de huismeester. Die gaat soms even om de hoek koffie halen, en ik wil wel zeker weten dat ik alle pakjes krijg die voor mij bestemd zijn, dus dacht ik, als Alicia nou...' 'Wie?' 'De postbodin. Als zij nou een sleutel heeft, dan kan ze de spullen binnen in de gang leggen. 'Maar je kunt een vreemde niet zomaar onze sleutel geven.' 'Gelukkig is Alicia geen vreemde.' 'Er staan veel kostbare spullen in ons huis.' 'Weet ik. We hebben prachtige dingen.' 'Soms lijken mensen heel aardig maar dan blijken ze uiteindelijk toch niet zo aardig te zijn, snap je? Stel nou dat ze jouw spullen pikt?' 'Dat zou ze nooit doen.' 'Maar stel nou van wel?' 'Dat zou ze echt niet doen.' 'En heeft ze jou soms de sleutel van háár huis gegeven?' Het was duidelijk dat ze boos op me was, maar ik wist niet waarom. Ik had niets verkeerd gedaan. En zo ja, dan wist ik niet wat. En ik had het in ieder geval niet met opzet gedaan.

Ik schoof naar oma's kant in de limousine en zei tegen mama: 'Wat moet ik nou met een sleutel van haar huis?' Ze voelde dat ik mezelf in mijn onzichtbare slaapzak dichttriste en ik voelde dat ze niet echt van me hield. Ik wist hoe het werkelijk zat, want als het aan haar had gelegen, waren we nu op weg naar mijn begrafenis. Ik keek omhoog door het schuifdak van de limousine, en ik probeerde me voor te stellen hoe de wereld er had uitgezien voordat er plafonds waren, en dat bracht mij op de vraag: heeft een grot een plafond, of is een grot een en al plafond? 'Misschien zou je de volgende keer eerst even met mij kunnen overleggen, goed?' 'Niet boos zijn,' zei ik, en ik boog voor oma langs om het portierslot een paar keer open en dicht te klikken. 'Ik ben niet boos op je,' zei ze. 'Ook niet een klein beetje?' 'Nee.' 'Hou je nog van me?' Dit leek me niet het juiste moment om haar te vertellen dat ik ook duplicaten van de sleutel had laten maken voor de pizzabezorger en de man van UPS, en voor die aardige gasten van Greenpeace, zodat ze, als Stan koffie halen was, artikelen konden neerleggen over zeekoeien en andere dieren die met uitsterven werden bedreigd. 'Ik hou meer dan ooit van je.'

'Mam?' 'Ja?' 'Ik heb een vraag.' 'Goed.' 'Waarom druk je je tasje zo tegen je aan?' Ze haalde haar hand weg en deed het tasje open, dat leeg was. 'Zomaar,' zei ze.

Hoewel het een verschrikkelijk droevige dag was, zag ze er ongelooflijk mooi uit. Ik zon op een manier om haar dat te vertellen, maar alle manieren die ik kon bedenken waren raar of ongepast. Ze had de armband om die ik voor haar had gemaakt, en dat gaf me een groot gevoel van geluk. Ik vind het heerlijk om sieraden voor haar te maken, want dat maakt haar blij, en haar blij maken is nog een van mijn *raisons d'être*.

Inmiddels is het niet meer mijn droom, maar zo lang ik me kan herinneren wilde ik de juwelierszaak van mijn familie overnemen. Papa riep altijd dat ik te slim was om middenstander te worden. Dat vond ik onlogisch, want hij was slimmer dan ik, dus als ik al te slim was voor middenstander, dan was hij het helemaal. Toen ik dat tegen hem zei, antwoordde hij: 'Ten eerste ben ik niet slimmer dan jij, ik heb alleen meer algemene ontwikkeling, maar dat komt gewoon doordat ik ouder ben dan jij. Ouders hebben altijd meer algemene ontwikkeling dan hun kinderen, en kinderen zijn altijd slimmer dan hun ouders.' 'Tenzij het kind achter-

lijk is,' zei ik. Daar kon hij niets tegenin brengen. 'Je zei ten eerste, en wat is ten tweede?' 'Ten tweede, waarom ben ik dan middenstander geworden als ik zo slim ben?' 'Dat is waar,' gaf ik toe. En toen bedacht ik iets: 'Wacht eventjes, als niemand van de familie de zaak overneemt is het geen familiezaak meer.' Hij zei: 'Jawel, hoor. Dan wordt het gewoon de zaak van een andere familie.' Ik vroeg: 'En onze familie dan? Openen wij een nieuwe zaak?' Hij zei: 'We bedenken wel iets om te openen.' Daar moest ik weer aan denken toen ik voor de tweede keer in een limousine zat, samen met de huurder, om papa's lege kist op te graven.

Op zondag deden papa en ik soms een geweldig spel dat Verkenningsexpeditie heette. De ene keer was het een heel simpele Verkenningsexpeditie, zoals toen hij me opdracht gaf om uit elk decennium van de twintigste eeuw een voorwerp te zoeken – ik was zo slim om met een steen aan te komen zetten – en de andere keer was het ongelooflijk ingewikkeld, en kon het wekenlang duren. Voor de laatste Verkenningsexpeditie, die we nooit hebben afgemaakt, gaf hij me een plattegrond van Central Park. 'En nu?' vroeg ik. En hij zei: 'Hoe bedoel je?' Ik zei: 'Wat zijn de aanwijzingen?' Hij zei: 'Wie zegt dat er aanwijzingen zijn?' 'Er zijn altijd aanwijzingen.' 'Dat zegt op zich niets.' 'Geen enkele aanwijzing?' Hij zei: 'Tenzij geen aanwijzingen de aanwijzing is.' 'Is geen aanwijzingen een aanwijzing?' Hij haalde zijn schouders op alsof hij geen idee had waar ik het over had. Geweldig vond ik dat.

De hele dag zwierf ik door het park op zoek naar iets wat me op weg kon helpen, alleen wist ik niet waar ik naar moest zoeken. Ik vroeg aan voorbijgangers of ze soms iets wisten wat ik moest weten, want papa bedacht weleens Verkenningsexpedities waarbij ik met mensen moest praten. Maar iedereen die ik aansprak keek me aan met een blik van 'Krijg nou wat'. Ik zocht naar aanwijzingen rond de grote vijver, het vroegere drinkwaterbassin. Ik las alle aanplakbiljetten op alle lantaarnpalen en bomen. Ik bestudeerde de beschrijvingen van de dieren in de dierentuin. Ik vroeg zelfs aan mensen die aan het vliegeren waren of ze hun vlieger wilden inhalen zodat ik die kon bekijken, al besepte ik dat de kans klein was. Maar soms kon papa zulke listige dingen bedenken. Ik vond niets, wat teleurstellend was, tenzij niets een aanwijzing was. Was niets een aanwijzing?

Die avond haalden we kleefvoer bij Generaal Tso, en het viel me op dat

papa een vork gebruikte hoewel hij juist heel handig was met eetstokjes. 'Hé, wacht even!' riep ik en ik stond op. Ik wees naar zijn vork. 'Is die vork soms een aanwijzing?' Hij haalde zijn schouders op, wat ik opvatte als 'ja'. Ik dacht: vork, vork. Ik rende naar mijn lab om mijn metaaldetector uit de doos te halen. Omdat ik 's avonds niet alleen naar het park mag, ging oma met me mee. Ik begon bij de ingang aan 86th Street, en liep in kaarsrechte lijnen alsof ik een Mexicaanse gemeentewerker was die het gras maaide, om er zeker van te zijn dat ik niets over het hoofd zag. Het was zomer, dus ik wist dat de insecten luidruchtig waren, alleen hoorde ik ze niet omdat ik mijn oorbeschermers op had. Ik was alleen met het ondergrondse metaal.

Elke keer dat de piepjes elkaar sneller opvolgden, vroeg ik oma om me met de zaklantaarn bij te lichten. Daarna deed ik mijn witte handschoenen aan, haalde het handschapje uit mijn tas en begon uiterst voorzichtig te spitten. Als ik iets zag, veegde ik met een verfkwest het zand weg, als een echte archeoloog. Hoewel ik die avond maar een kleine rechthoek van het park doorzocht, was mijn buit een muntje, een handjevol paperclips, iets wat volgens mij het metalen trekkoordje van een lamp was, en een sushi-koelkastmagneetje, dat weet ik toevallig, al wil ik dat helemaal niet weten. Ik stopte al het bewijsmateriaal in een zak en gaf de plek van de vondst aan op de plattegrond.

Thuis onderwierp ik in mijn lab mijn vondsten, stuk voor stuk, onder de microscoop aan een grondig onderzoek: een verbogen lepel, een paar schroeven, een roestige schaar, een speelgoedautootje, een pen, een sleutelhanger, een kapotte bril voor iemand met verschrikkelijk slechte ogen...

Ik liet ze aan papa zien, die aan de keukentafel de *New York Times* zat te lezen en met zijn rode pen de fouten aanstreepte. 'Kijk, dit heb ik gevonden,' zei ik en met het dienblad vol bewijsmateriaal duwde ik de poes van tafel. Papa keek ernaar en knikte. Ik vroeg: 'En nu?' Hij haalde zijn schouders op alsof hij niet wist waar ik het over had, en ging weer verder met zijn krant. 'Je kunt toch wel zeggen of ik op het goede spoor ben?' Buckminster snorde en papa haalde weer zijn schouders op. 'Als je niets zegt, dan weet ik toch nooit of ik goed zit?' Hij omcirkelde iets in een artikel en zei: 'Een andere manier om het te benaderen is: hoe zou je ooit fout kunnen zitten?'

Hij stond op om wat water te drinken en ik keek naar wat hij op de pagi-

na had omcirkeld, want zo doortrapt kon hij soms zijn. Het was een artikel over het vermiste meisje; iedereen dacht dat het congreslid dat het met haar deed erachter zat. Een paar maanden later werd haar lichaam gevonden in Rock Creek Park, in de stad Washington, maar toen was alles veranderd, en kon niemand het nog iets schelen, behalve haar ouders.

verklaring, die vanuit een geïmproviseerd perscentrum achter het huis van de familie Levy werd voorgelezen aan enkele honderden journalisten, benadrukte Chandra's vader nogmaals er alle vertrouwen in te hebben dat zijn dochter werd gevonden. 'We zullen doorgaan met onze zoektocht totdat we een doorslaggevende reden hebben om niet meer naar haar te zoeken, en dat is Chandra's terugkeer.' Toen er gelegenheid was om vragen te stellen wilde een verslaggever van *El País* weten of Levy met 'terugkeer' een 'behouden terugkeer' bedoelde. De vader, overmand door emoties, kon niet antwoorden en zijn raadsman nam de microfoon over. 'We blijven hopen en bidden dat Chandra ongedeerd is en we doen alles wat in onze macht

Het was geen vergissing! Het was een boodschap voor mij!

De drie avonden daarop ging ik zoeken in het park. Ik groef een haar-speld op, een rol muntjes, een punaise, een kleeerhanger, een 9V-batterij, een Zwitsers zakmes, een piepklein fotolijstje, en een plaatje voor een hond die Turbo heette, plus een stukje aluminiumfolie, een ring, een scheermesje en een eeuwenoud zakhorloge dat stil was blijven staan om zeven minuten over halfzes, alleen wist ik niet of dat 's ochtends of 's avonds was. Ondertussen had ik nog steeds geen idee wat ik hiermee moest. Hoe meer ik vond, hoe minder ik snapte.

Ik legde de opengeslagen plattegrond op de eettafel, en de hoeken van de kaart verzwaarde ik met blikjes V8-groentesap. De stipjes waarmee ik de vindplekken had gemarkeerd, leken op de sterren in het heelal. Als een astroloog verbond ik ze met elkaar, en toen ik er met toegeknepen ogen,

als een Chinees, naar keek, leek het wel een beetje op het woord 'broos'. Broos. Wat was broos? Was Central Park broos? Was de natuur broos? Waren de dingen die ik had gevonden broos? Een punaise is niet broos. Is een verbogen lepel broos? Ik gumde de lijnen uit en verbond ze op een andere manier, zodat er 'deur' kwam te staan. Broos? Deur? Toen dacht ik aan *porte*, het Franse woord voor deur, uiteraard. Ik gumde het uit, en ontdekte opeens dat ik de stipjes ook zo met elkaar kon verbinden dat er 'porte' stond. Ik ontdekte dat ik van de stipjes ook 'cyborg' 'vogelbekdier' en 'tieten' en zelfs 'Oskar' kon maken, als je heel erg Chinees was. Ik kon van de stipjes zowat alles maken wat ik wilde, wat betekende dat ik geen steek was opgeschoten. En nu zal ik nooit meer weten wat ik moest vinden. En ook daarom kan ik niet goed slapen.

Enfin.

Ik mag geen tv kijken, maar ik mag wel documentaires geschikt voor alle leeftijden huren en ik mag lezen wat ik wil. Mijn lievelingsboek is *A Brief History of Time*, al heb ik het nog niet uit, want er staat zulke moeilijke wiskunde in en mama kan me daar niet zo goed bij helpen. Een van mijn favoriete passages staat aan het begin van het eerste hoofdstuk, waarin Stephen Hawking vertelt over een beroemde natuurkundige die een lezing gaf over de baan die de aarde om de zon beschrijft, en hoe de zon een baan door het zonnestelsel beschrijft, en weet ik veel. Toen stak een vrouw achter in de zaal haar hand op en zei: 'Wat u daar vertelt is volslagen onzin. De wereld is in werkelijkheid een platte schijf die rust op de rug van een reusachtige schildpad.' Waarop de natuurkundige haar vroeg waarop de schildpad dan stond. En zij antwoordde: 'Het is schildpad op schildpad op schildpad!'

Een machtig verhaal vind ik dat, want het laat zien hoe dom sommige mensen zijn. Bovendien ben ik dol op schildpadden.

Een paar weken na de zwarte dag begon ik heel veel brieven te schrijven. Ik weet niet waarom, maar het verlichtte mijn mineurstemming tenminste een beetje. Het rare was dat ik er geen gewone postzegels opplakte maar postzegels uit mijn verzameling, waaronder een paar die veel waard waren, en daardoor ging ik me weer afvragen of het misschien mijn bedoeling was om spullen kwijt te raken. De eerste brief die ik schreef was aan Stephen Hawking. Ik plakte er een postzegel op van Alexander Graham Bell.